

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

116

Vragen van het lid **Van Campen** (VVD) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *het bericht «Brussels considers sanctions on Slovakia over backsliding on rule of law»* (ingezonden 13 september 2024).

Antwoord van Minister **Veldkamp** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 30 september 2024)

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Brussels considers sanctions on Slovakia over backsliding on rule of law»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Bent u het eens met de stelling dat het goed functioneren van de rechtsstaten van alle lidstaten van belang is voor het functioneren van de Europese Unie (EU) als geheel?

Antwoord 2

Ja. Het kabinet beschouwt respect voor de rechtsstaat als het fundament van de Europese samenwerking.

Vraag 3

Ziet u mogelijkheden om de toetsing en bescherming van rechtsstaten in de EU door de Europese Commissie in de EU te verbeteren?

Antwoord 3

Het EU-rechtsstaatinstrumentarium is de afgelopen jaren ontwikkeld en versterkt. Het kabinet onderzoekt, in samenwerking met gelijkgestemde lidstaten, hoe de effectiviteit van het bestaande EU-rechtsstaatinstrumentarium kan worden vergroot en eventueel verder kan worden ontwikkeld. Daarnaast pleit het kabinet ervoor dat het bestaande EU-rechtsstaatinstrumentarium volledig, consequent en meer in samenhang wordt benut. Het is voor het kabinet van belang dat de Commissie snel en

¹ <https://www.ft.com/content/3a08d0e6-22bb-4c1a-8b48-bfed991e7faf>

effectief optreedt om eventuele terugval van lidstaten op rechtstatelijk vlak te voorkomen en aan te pakken.

Vraag 4

Hoe beoordeelt u het voornemen van de Europese Commissie om mogelijk sancties op te leggen aan Slowakije, gezien de zorgen over de rechtsstaat en corruptiebestrijding in dat land?

Antwoord 4

Zie het antwoord op vraag 5.

Vraag 5

Hoe duidt u de specifieke ontwikkeling in Slowakije waarbij het speciaal openbaar ministerie, dat verantwoordelijk was voor de bestrijding van corruptie, is afgeschaft?

Antwoord 5

In lijn met de motie van Campen c.s. (Kamerstuk 21 501-20, nr. 2076), volgt het kabinet de rechtsstaatontwikkelingen in Slowakije, waaronder de hervorming van het wetboek van strafrecht, de daarop volgende ontbinding van de Speciaal Openbaar Aanklager en gerelateerde ontwikkelingen op gebied van anti-corruptie, nauwgezet. Datzelfde geldt voor de Europese Commissie.² Het is primair aan de Commissie om, in haar rol als hoedster van de EU-verdragen, te beoordelen of Slowakije met de hervorming van het wetboek van strafrecht het Unierecht heeft geschonden en of er gevolgen zijn voor de besteding van EU middelen. De Commissie heeft nog geen besluiten genomen. Het is voor het kabinet van belang dat de Commissie snel en effectief optreedt om terugval van lidstaten op rechtstatelijk vlak te voorkomen en aan te pakken, en daarbij gebruik maakt van al het beschikbare EU-rechtsstaatinstrumentarium.

Vraag 6

Deelt u de zorgen van de Europese Commissie dat hiermee de strijd tegen corruptie, waaronder corruptie met EU-fondsen, wordt ondermijnd? Hoe gaat u opkomen voor degelijke besteding van Europees middelen en dus ook Nederlands belastinggeld?

Antwoord 6

Zie het antwoord op vraag 5.

Vraag 7

Hoe duidt u de beslissing van de Slowaakse regering dat de facto de publieke omroep is ontmanteld en de persvrijheid daarmee beperkt?

Antwoord 7

Zoals reeds aangegeven volgt het kabinet de rechtsstaatontwikkelingen in Slowakije, waaronder de ontwikkelingen bij de Slowaakse publieke omroep, nauwgezet. Datzelfde geldt voor de Commissie. Vrijheid van meningsuiting en onafhankelijke journalistiek zijn voorwaarden voor een goed functionerende democratische rechtsstaat en een vrije samenleving. Onafhankelijke media spelen een cruciale rol in het faciliteren van de controle van de macht. Ook voor de ontwikkelingen rondom de Slowaakse publieke omroep geldt dat het primair aan de Commissie is om te beoordelen of Slowakije, met de ontbinding en vervanging van de publieke omroep, het Unierecht heeft geschonden.

Vraag 8

Hoe kijkt u naar parallellen tussen de situatie van Slowakije en Hongarije? Op welke manier kan in het geval van Slowakije adequaat worden ingegrepen? Welke lessen kunnen we volgens u trekken van de casus van Hongarije?

² Zie ook het landenhoofdstuk over Slowakije in het Commissie rechtsstaattrapport 2024: https://commission.europa.eu/document/download/b4b142ba-2515-49fa-9693-30737384264e_en?filename=56_1_58083_coun_chap_slovakia_en.pdf

Antwoord 8

Het is voor het kabinet van belang dat de Commissie snel en effectief optreedt om terugval van lidstaten op rechtsstatelijk vlak te voorkomen en aan te pakken, en daarbij gebruik maakt van al het beschikbare EU-rechtsstaatinstrumentarium. Ervaringen uit het verleden tonen dit aan. De EU heeft inmiddels meerdere instrumenten tot zijn beschikking om rechtsstatelijke problemen in de Unie te adresseren (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2426). Dit was anders toen de rechtsstatelijke problemen in Hongarije begonnen. Het EU-rechtsstaatinstrumentarium is de afgelopen jaren verder ontwikkeld en versterkt. Als lidstaten de rechtsstatelijke beginselen die in de EU-verdragen zijn neergelegd schenden, kan de Commissie handhavend optreden. Als de schendingen van de beginselen van de rechtsstaat het financieel beheer of de bescherming van de financiële belangen van de Unie serieus dreigen aan te tasten, kan het financiële instrumentarium worden ingezet, zoals eind 2022 is gebeurd tegen Hongarije.³ Het kabinet steunt de Commissie in haar rol als hoedster van de EU-verdragen.

Vraag 9

Hoe kijkt u in dit licht naar de bredere geopolitieke ontwikkelingen in Slowakije, met name de toenemende pro-Russische uitspraken van premier Fico? Ziet u hier een risico voor toenemende invloed van Rusland binnen Slowakije en daarmee binnen de EU?

Antwoord 9

Het is van belang dat de EU eensgezind is ten aanzien van de aanpak van Rusland en ten aanzien van de steun aan Oekraïne. De Russische inmenging in Slowakije en andere EU-lidstaten is erop gericht die eensgezindheid te ondermijnen en gaat in tegen de fundamenteën van een democratische rechtsorde en open samenleving, waarop de EU is gestoeld. Uitspraken die de Russische verantwoordelijkheid voor de oorlog in Oekraïne in twijfel trekken, zijn schadelijk. Het kabinet draagt deze boodschap in zowel EU- als bilateraal verband stevast uit.

Vraag 10

Welke acties overweegt u op Europees niveau om uw zorgen over de Slowaakse rechtsstatelijke neergang te adresseren?

Antwoord 10

Tijdens de horizontale rechtstaatdialog, die stond geagendeerd op de Raad Algemene Zaken van 24 september jl. heeft Nederland in de Benelux-interventie, onder andere, zorgen uitgesproken over de negatieve rechtsstaatsontwikkelingen die in meerdere EU-lidstaten plaatsvinden. Tijdens deze Raad werden de bredere, horizontale ontwikkelingen op het terrein van rechtsstatelijkheid in de EU besproken. De staat van de rechtsstaat in Slowakije komt in het voorjaar van 2025 aan de orde tijdens de bespreking van de landenspecifieke rechtstaatdialog. Die landenspecifieke rechtstaatdialogen bieden de gelegenheid voor Nederland om, in Benelux-verband, uitgebreider de zorgen over de rechtsstaat in Slowakije te bespreken. Nederland steunt verder de Commissie om, in haar rol als hoedster van de EU-verdragen, te beoordelen of Slowakije het Unierecht schendt en hier indien nodig tegen op te treden.

Vraag 11

Welke rechtsstaatinstrumenten ziet u weggelegd voor de Europese Commissie om Slowakije te houden aan de rechtsstaatsprincipes en vindt u dat de Europese Commissie deze moet activeren? Zo ja welke instrumenten beoogt u? Zo nee, waarom niet en op welk moment vindt u dat de Europese Commissie wél instrumenten dient in te zetten?

Antwoord 11

De EU heeft inmiddels meerdere instrumenten tot zijn beschikking om rechtsstatelijke problemen in de Unie te adresseren (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2426). Het is primair aan de Commissie om, in haar rol als hoedster van de

³ Zie voor een overzicht van de drie financiële instrumenten die zijn ingezet tegen Hongarije Kamerstuk 36 560 V, nr. 7 en Kamerstuk 21 501-20, nr. 1970.

Verdragen, te beoordelen of Slowakije het Unierecht schendt en hier indien nodig tegen op te treden. Het is voor het kabinet van belang dat de Commissie snel en effectief optreedt om terugval van lidstaten op rechtstatelijk vlak te voorkomen en aan te pakken, en daarbij gebruik maakt van al het beschikbare EU-rechtsstaatinstrumentarium. De Commissie heeft hierover nog geen besluiten genomen. Het is voor het kabinet van belang dat de Commissie snel en effectief optreedt om terugval van lidstaten op rechtstatelijk vlak te voorkomen en aan te pakken.

Vraag 12

Welke rechtsstaatinstrumenten ziet u weggelegd voor de Europese Raad om Slowakije te houden aan de rechtsstaatprincipes en vindt u dat de Raad deze moet activeren? Zo ja, welke instrumenten beoogt u? Zo nee, waarom niet en op welk moment vindt u dat de Europese Raad wél instrumenten dient in te zetten?

Antwoord 12

Zie het antwoord op vraag 11.

Vraag 13

Kunt u deze vragen elk afzonderlijk en zo spoedig mogelijk beantwoorden?

Antwoord 13

Ja.